

MESIASGO BERRI BAT

Sarritan uste izan dut Mesianismo edo Mesiasgoa judutarren zerbait bakarrik zala. Baiña aztertuan aztertuan beste jende mota asko ere idea orrek bultzata eta eraginda bizi dirala ikusi izan dut. Besterik ezean norberak sortzen du mesiasgo berri edo jainko-aizun bat, eta orri atxiturik bizi zaigu.

Danen gaiñetik eta guzi oiek baiño sakonago errotuta daramatela ikusi izan ditut komunistak. Beren jaiotegunetara biurtzen baldin bagera, argi ikusten ditugu nundik norako pausoak ibilli izan dituzten komunistak oiek beren bizitzan.

Ezin uka diteke materialismoak Hegel'en uretan edan duanik; baiña erosoago esanaz, baletsienez ezkerreko hegelen zale gazteak jaurti zutela hegelen materialismoaren altzoan. Hegel-zale gazteak auek gizarteko goraberak eraginda, makurtu ziran materialismo aldera. Gazte-talde onek sortutako ideazko matxinada Federike Strauss'k ebaki zuan erabat beroien aldera "Jesus'en bizitza" liburuakin. An ez dago Jainko-usaiezko ezertxo ere, izadi onen gaiñetikoak ez

du baliorik, ez dauka bizirik, esta izanik ere; dana lurrari loturik dakusgu, izadiari atxiturik, xede guzian emen bean itotzen dira, korapilloa lepora bai-liote... Ideoloji ontan Jaungoikoak ez du tokirik: berak diotenez "orain gizona du-gu Jaungoiko", gizona gauza guzien nagusi eta buru, "homo homini deus", "Gizona gizonari jainko" Gizona gaillendu digute neurritz gora, eta Jainkoa zangoperatu.

Baiña hegel-gogaiak etzuten nunbait gure Marx bear ainbatean ase: eta Hegel atzekoz gora ipiñi zigun. Hegel benetan izarretaraiño igo zitzaigun mundu eta bertako gauza eta ikuskizun guziak Idea ren kanpora azaltze bat besterik etzirala eutsiz. Baiña Marx, aitzitik, lur-ondoraiño sartu zitzaigun, danen muiñ eta oiñarri materi utsa dala baieztuz. Gizarteko gorabera guziak, kultura, erlejio, eskubide, oitura, eta abar... materiaren mende edo materi-eragipenaren morrointzan jartzen ditu Marx'ek. Hegel'ek, bestearen iritzian, gauzak atzekoz aurrera jarri omen zituan, eta berak, Marx' k, bakoitzari bere tokia eman nai zion. Baiña Marx'ek eskeintzen digun materiālismoa ez da illa; gizona eta materia elkarrenganako artu-emanetan jartzen dizkigu: biak daukate elkarrenganako zerikusia. Patak bestea mugatzen du. Marx'ek ez du geiegi aztertu nai bere teori ortan, Kant'et-eta bereetan egin zuten bezela: Marx'ek gizonari begiratzen dio batez ere; gizonak dio ajolarik aundiena... izan ere gizona ikusi bai-zuan beia-jota Frantzi eta Ingalaterra'ko antegietan. Gizon-langillearen erosle izan nai du, langille-maillaren Mesias berri bat.

Marx'ek bere leia guziak gizonagan ezarri ditu. Ekonomiak gizona lur-jota utzi digu, indarge, bere nostasun jatorraren berri gabe; ekonomiak auldu eta itsutu duan giza-konzi-entziari erlijioak damaio, Marx'en ustez, konso-lagarri eta aringarri pixkat. Gizonak eztauka itxaropenik bere buruan, eta Jainko orregan gorde da. Feuerbach'k erakutsi bideak ondo asko ikasi zitun Marx'ek: Feuerbach'k nai duanez, gizona Jaungoiko ortatik aske utzi bear da; Jaun-

goiko ori erabat alden du bear da gizonaren begietatik, gizonak berriro galdutako aunditasuna lortu dezan. Jaungoikoa alde batera zokoratuz, giza-askatasunari oztopo bat kentuz uste dute. Feuerbach'ek zionez "Jaungoikoa mito bat, mamu bat besterik ez da, eta giza-konziientziaren leia guziak Jainko ortan azaltzen dira... Norberaren naiak sortzen dute Jaungoiko ori..." Feuerbach-zale oien ustetan "siñismena buru ariñen gordeleku dugu". Orregatik Marx eta marxistentzat erlijio guziak ukagarriak dira, gizonari bere beartasun eta morrointzaren konziientzia ito eta itsutzen diolako. Bide ortatik etorri zaigu Marx onako au esateraiño: "Erljioa norbere konziientziaren agertze uts bat, giza-sentipenaren sorkari bat besterik ez da..." Beraz lamgille-maillari etzaio erlijioak damaion lozorroan paketsu utzi bear... Bere beartasunaren berri jakin bear du, beregandik astintzeko.

Eta ona emen marxista-komunistak sortu diguten Mesiasgo berria: Marx'en ideolojiak sortu digun proletariotza ori mundua eraberritu naiean dabilkigu: izan ere ortxe dager argi asko proletariotza orren indar berezia. Proletariotzak Mesiasgo berri baten itxura artu digu; mito bat sortu dute eta mito orrek damaien indarrez sortu nai dute Mesiasgo orrek eskeintzen dien proletario-erregetza.

Euki dezagun gogoan, matxinada guziak mito baten ondorio, edo indar-eragille beintzat, izan dirala kondaira zear. Eta komunismoak orixe aukeratu du aintzakotzat: kondairak etzion, noski ta egiz, bere burutapenei arrazoirik eman, eta Mesiasgo orren arrazoiak asmatu egin bear izan dituzte, era ortan kondairako gertaerak beartuz eta oker-epaituz. Komunismoari ez tatorkio indarrik berak, jakintza bidetik joanda, eman dezazken arrazoi eta oiñarrietatik: jakintz-arauz joka balezate sua. Izan ere, proletariotzaren askatasuna itxaron dute, eta amets orres suzper-tzen ditu.

Esan genezake komunistak itxurazko mamu-bizitzan bizi zaizkigula: ez dituzte ikusten

gizonak dauzkan zenbait alde naastuak: alde bakarrari lotzen dira. Teori aldetik begiratuta esan genezake komunismoak berea egin duala; baiña praxis-aldetik ikusi ezkerro, siñistu eziñeko indarrez jabetu zaigu, zabalkunde eta demagoji-tresnaz zenbait erri lilluratuz eta astinduz.

Mesiasgo jator bezela, ortodoxi gorriean bizi diran erlijioen antzera, bestaldeko kale egaletik letozken epeta edo zeziorik ez dute iñoiz ere onartzen; saio auek komplot edo kontrazko egiñak bezela erizten bai dituzte. Berak menderatu eta zuzendu nai dituzten erriak, Jainko anker eta gaizkilleen merroitzean omen daude, eta, beraz, esi ortatik askatu ditezen, bide guziak legezko derizkiote.

Komunismoan etzaio gizon bakarrari jarri egiten: gizon batek eman dezakean pentsamentu edo epaiaren azpitik gizarte-mailla baten aztarna nabari dute: gizon onek ez dio ajolik, orrek adierazten dion maillak baizik; gizonak ez du baliorik; gizona maillaren zantzo eta ezau-garri baita. Ez dago elkar-batzerik. Burges-kapitalista-mailla eta proletariotza-maillaren artean ez dago korapillorik: eriotzaraiñoko guda-keta daramate.

Len ere esan dugun bezela, giza-konzi-entziaren aldakortasuna ekonomiaren mende omen dago. Gu ere bat gatoz konzi-entziaren aldakortadun ortan: konzi-entzian ez digu beti arpegi berdiña erakusten: noiz estu, noiz zabal ematen zaigu: era bakoitzean giza-barruaren egonera berezi bat agertzen digu. Giza-konzi-entzia egon ez dago geldi (estatic), ibilli dabil. Baiña konzi-entziaren ala-ola ilbiltze eta agertze au ezin esan genezake gizarte naillaren ekonomi-egoerak agintzen eta mugitzen duanik: emen ez gatoz bat, kondairak damazkigun egintzen aurkako bait da baietz au. Komunismoak, ekonomi-aladaketak ipintzen ditu gizarte-maillen aldakuntzen muin eta arazle: ekonomi-aladaketak, katoliko-iritzian, irugarren edo laugarrengo arrazoi-maillatan sartu baldin badi-tezke ondo, baiña ez muin eta arazle nagusi bezela.

Gizarte-maillak, emen langille edo proletario-mailletan egoera batek ez digu gizon osoaren egoera ertsia ematen, alde bat baizik.

Dana dala, egin diteke onartu lagille-mailla guziak batera konzientzi bakarberdiña dutenik: langille-talde asko daude munduan, baiña komunistak dioten proletario-konzientzi ori ez digu ikusten. Ezin ukatuko digu langilleak toki askotan ankaperatuta, lotuta, neurritz goitik lanera beartuta daudenik...

Nai gabe agertzen digu komunismoak bere jatorrizko pekatua: "gizon batek beste gizon bat, eta mailla batek beste mailla bat lertu bearra.

Askotan izarretaraiño jaso duten materialismoaz diardute komunista berak, eta ustekabeen-edo, moral-soroan sartu zaizkigu: gizon bat edo mailla bat lertze ori moral-begiz eta ez ekonomi-begiz ikusi bear dala ezin dezakegu aaztu. Moral-aldetik erabat gaitzetsia bear du izan, naiz kapitalista ideologoak ontzat artu: kapitalista ideologo oiek ezin bai dute besterik egin, baldin gizona lertze orrek Ekonomia azitzeko eta Errien aurrerapenei laguntzen badie.

Orregatik, Marx bere teoria zertzera-koan moral egiten diardu, eta ez materialismoa: itzetan ez baiña bere ideolojiari darion egian moral-aldetik makurtzen zaigu Marx: ori bai dala "ao batean bi mingain", alegia, materialismoa sortu nai moral-gertaera batek eraginda. Jakiña, Marx'ek uste zuanez, ekonomia izan omen da beti errigorabeeren, eta batez ere langille auzian, arrazoi eta oturri kondairá zear.

Bestaldetik, kapitalismoa zapuztu bearrekoa da -diote- ez langille-mailla lertu bearez darabiltelako, baita kapitalista-ekonomiak ekartzen ez dualako ere: izan ere, ekonomi-legeak erabat aldakaitzak dira -diotenez- eta kondairak beartuta kapitalismoa ezerezera etsita ikusten da. Marxistak sendoki siñisten dute kon-

dairak garaipena emango diela: beren filosofiak orixe baiezen bait die. Joanak beltz ikusten dituzte, etortzekoak argi erraiñuz bilduta.

Dana dala, ezin zalantzatu genezake kondairazko materialismo orrek ba-duala egitik "zerbait", ekonomiari leporatuz zenbait gizarte eta langilleen arteko goraberak... Baiña ortik, gizarteko aldaketa "guziak erabat", ezbairik gabe, ekonomiaren eragipen-azpian jarri bear dirala esateraiño ba-dago bide puxkat oraudio... Jokaera ori erraz eta bakunegia duzu. Gizartearen bizitza eta kondairak daraman azi-bidea ez dira ain arin arin ezkontzen ekonomiaren legeekin. Beste arrazoi asko dauzkagu tartean ekonomikoak baiño eraginkorragoak: jeografia bera, lurralde-giroak, errien izaerak. oiturak, gogoak, espiritua, eta abar... Emen dago Marx'en akatsa: ez digu inolazko bereizkuntzarik egin, dala pilloan artu du... eta orretzek galdu.

Asieran esan dugunez Hegel'ek zerikusirik izan badu Marx eta bere teoriak, Fichte'k ere ba-duala aundirik esan bear: Fichte'k zionez, norberak sortzen omen du mundua: benetan teori-munduan zebillen Fichte ameslaria, baiña Marx'ek, aurreko orren filofofiak eraginda, mundu berri ori ez du idea utsen mende eta esku utziko, gertatzenera, ezur-mamizko zerbaitera sortu baiño: sortu eta eraberritu. Fichte'ren idea utsak ez zuan ase nunbait gure Marx: filosofiak zemaizkion idea utsen aurka atera zitzaigun Marx, aragi-ezurrezko zerbait eskeiñi naiez. Eta materialismoa ernarazi zigun, naiz-ta au ere naiko utseri izan egitan.

Eta berriz ere bi mingaiñeko aotik diardu mintzatzen: materialisko dialektikoa darabil. Materia, gaia, arrazoiz, zentzuz, indarrez, egin-leiaz, askatasunez jantzi digute. Teori ori ez ote dugu, dirudinez, materialismo ordez idealismo bat? Batetik materia, berez illa eskeintzen digu, eta bestaldetik, dialektika izena ezartzen dio, eta dialektika gogo, arrazoi eta konzientzi-giroan bakarrik jardun dezakeana dugu: nola ezkondu bi ok?

Amaitzeko, materialismo onetan ikusten ditugun akatsik aundienak auek ditugu: bere gizaldian ikusi zituan gertaerei balio orokorra eman die. Eta emendik datoz beste oker guziak. Mota guzietako gizarte goraberren arrazoi bezela ekonomia dakar beti. Komunismoak sortu zezakean mitorik nagusiena proletariotzaren Mesiasgo ori dugu, Berdiaev'ek dionez. Moscu, Erroma berri bat bezela ikusi nai zuten: Mesiasgo orren ume.

Komunismoak bere erraietan daraman Jainkogabea Feuerbach'en udetan edana dago. Jainkogabe bizi da Komunismoa, baiña Mesiasgo ortan sinismen sutsua daukate. Sinismenez bizi dira, ez adimenez, Berdiaev'en esaeran. Eta Jainkogabeko teori orrekin erlijio kutsuko guzia erabat galdu dute: moral guzia gutxietsi eta eraile digute, moral berri bat sortzeko. Bide ontatik Ekonomia eta Teknika gorai patzen dituzte, gizarte berri orren eraikitzeko.

Baiña dana dala, ba-du bere egia komunismoak. kritika egiñaz dakarren ogia. Berdiaev'ek dionez: "Komunismoaren zoritxarra, kristau munduak egin dituan zenbait pekatuen zigorra da, eta komunismoak aitortzen ditu pekatu oiek..." Kristauak ez dute beren eginbearra bear bezela bete: komunismoak esaten digu ori. Kristau bizitzan ez dugu bear aintbateko Kristori darrion su bizi ori nabaitzen: eta aintbat eta gutxigo ekonomi bizitzan... Komunismoak egia esaten digu "gizona ez dala lertu bearrean ibilli bear" ziurtatzen digunean.

Orregatik "komunismoaren gezurra deus-
ezteko, Egia ezagutu bearrean arkitzen gera"
(Soloviev).

Iñaki Bereziartua
Arantzazu'ko praillea.